

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/15208>

Please be advised that this information was generated on 2021-03-06 and may be subject to change.

Geen schoonheidsprijs

In het monopolyspel komt de kanskaart voor: u heeft de tweede prijs in een schoonheidswedstrijd gewonnen. U ontvangt 20 gulden (in de nieuwe uitvoering, meen ik, 2000 gulden). De behandeling van het zogenaamde stopwettje (TK 1982-1983, 17700) verdient geen enkele schoonheidsprijs. Gedurende de parlementaire behandeling is een aantal argumenten van juridische aard gebezigd die de kwalificatie overtuigend niet verdienen.

Artikel 2 van het wetsontwerp bepaalt: 'Gemeenten, waarvan het zielen aantal op of voor het tijdstip van indiening van het ontwerp van deze wet bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal boven 25.000 is gestegen of beneden 10.000 is gedaald, behouden rijkspolitie onderscheidenlijk gemeentepolitie, tenzij onze ministers van justitie en van binnenlandse zaken op dat tijdstip het tijdstip van de overgang als bedoeld in artikel 2, vierde lid, van de Politiewet reeds hebben vastgesteld.' Deze regeling brengt mee dat gemeenten die voor of op het tijdstip van de indiening van het ontwerp 25.000 zielen telden, toch geen gemeentepolitie krijgen, tenzij het besluit van beide ministers reeds genomen was.

door prof. mr.
C. A. J. M.
Kortmann
hoogleraar te
Nijmegen

In het voorlopig verslag wordt inzake deze regeling de vraag opgeworpen of aldus geen inbreuk wordt gemaakt op het fundamentele beginsel dat wetten geen terugwerkende kracht zullen hebben. De gemeenten die het 25.000 zielental bereikt zouden hebben, zouden ex artikel 2, eerste lid, Politiewet een recht hebben op gemeentepolitie, ook al zou het besluit van de ministers nog niet genomen zijn.

De memorie van antwoord stelt ter zake op de eerste plaats dat artikel 2, eerste lid, zou slaan op de situatie bij

de inwerkingtreding van de Politiewet, waarop ook de zinsnede over de in lijst A vermelde gemeenten zou wijzen. Op groeigemeenten zou niet artikel 2, eerste lid, doch artikel 2, vierde lid, van de Politiewet van toepassing zijn. Het recht op gemeentepolitie zou dus eerst ontstaan naar aanleiding van de vaststelling van het tijdstip van overgang. In deze visie zou het besluit van beide ministers constitutief van aard zijn en niet slechts een tijdsbepaling inhouden. Dit standpunt is niet te rijmen met de considerans van het wetsontwerp, die stelt 'dat het wenselijk is, de overgang van gemeente van rijkspolitie naar gemeentepolitie... niet langer van rechtswege (curs. van mij) te doen plaatshebben...'. De considerans gaat er kennelijk van uit dat er geen constitutieve beschikking nodig is voor de overgang. Blijkens de wetsgeschiedenis is de in de considerans besloten opvatting de juiste: zodra een gemeente meer dan 25.000 zielen telt, heeft zij van rechtswege recht op gemeentepolitie. Het besluit van de ministers – deze moeten binnen een jaar na het bereiken van de 25.000 zielen het tijdstip van overgang vaststellen – is enkel van praktisch-organisatorische aard. Het creëert als zodanig geen rechten of verplichtingen.

Formele wet

Op de tweede plaats merken de ministers in de memorie van antwoord op dat zij niet inzien dat de voorgestelde regeling in strijd zou zijn met enig beginsel van behoorlijke wetgeving. Immers, zowel artikel 2, eerste lid, Politiewet als artikel 4 van de Wet AB zijn wetten in formele zin, waarvan bij een andere wet in formele zin kan worden afgeweken.

Dit antwoord gaat geheel langs de kwestie heen. Vanzelfsprekend kan een formele wet afwijken van een vroegere formele wet. Maar daarmee is nog niet de vraag beantwoord of afwijking van een formele wet, waarbij verkregen rechten worden teniet gedaan, niet in strijd zou kunnen zijn met een – ongeschreven – beginsel van behoorlijke wetgeving. Er is veel voor te zeggen dat de formele wetgever slechts op zeer zwaarwegende gronden terugwerkende kracht aan zijn wetten mag

verlenen of verkregen rechten mag schenden, dit eventueel tegen schadeloosstelling of tegemoetkoming in de schade. Dat de regering voor deze problematiek toch wel enig oog had, blijkt uit de toezegging om door de gemeenten Wychen en Veghel, die voor het tijdstip van indiening van het wetsontwerp reeds 25.000 zielen hadden bereikt, reeds gemaakte onkosten te vergoeden. Dit is echter slechts een doekje voor het bloeden.

Ook tijdens de plenaire behandeling in de Tweede Kamer zijn uitspraken gedaan die geen aanspraak kunnen maken op de juridische schoonheidsprijs.

Zo werd gesteld dat de terugwerkende kracht van de wet in dit geval aanvaardbaar zou zijn omdat de wet niet jegens de burgers zou werken – er zou geen sprake zijn van een burgers bindende bepaling – doch slechts bevoegdheden tussen overheden onderling zou regelen. Met andere woorden: terugwerkende kracht ten aanzien van andere overheden zou eerder mogen worden verleend dan ten aanzien van burgers.

Wat doet senaat?

Voor zover mij bekend is dit een geheel nieuwe en onjuiste stelling. Ook normen die andere openbare lichamen aanspraken verschaffen zijn 'burgers bindend', in de zin van extern werkend. Voor de uitleg van het wetsbegrip is geen onderscheid te maken tussen een burger als 'rechtspersoon' en een provincie of gemeente als rechtspersoon. Voor beide geldt dan ook dat terugwerkende kracht slechts om bijzondere redenen mag worden verleend.

Al met al acht ik de door de regering en in de Tweede Kamer aangevoerde argumenten onvoldoende om de beide Brabantse gemeenten gemeentepolitie te onthouden. Te hopen is dat de Eerste Kamer zich een betere hoedster van het geschreven en ongeschreven staatsrecht betoont. ■